Vedlegg 1: Høringsdokument – forslag til ny vannmålerordning i Stjørdal kommune

Stjørdal kommune sender forslag til ny vannmålerordning på offentlig høring. Høringen gjelder innføring av vannmåler for alle abonnenter, overgang til kommunalt eide vannmålere og bruk av digitale målere med fjernavlesning.

Ordningen er ikke endelig vedtatt. Kommunen ønsker innspill før saken legges fram for endelig politisk behandling.

1. Hensikt

Hensikten med den nye vannmålerordningen er at alle abonnenter over tid skal betale vann- og avløpsgebyr etter faktisk registrert forbruk. Dette skal gi bedre samsvar mellom bruk og betaling, et mer pålitelig gebyrgrunnlag og mer lik behandling av abonnentene.

Kommunalt eide digitale vannmålere skal også gi bedre oversikt over vannforbruket, redusere behovet for manuell avlesning og bidra til tidligere oppdagelse av lekkasjer og unormalt forbruk.

2. Bakgrunn

Stjørdal kommune vurderer å innføre krav om vannmåler og gebyrberegning etter målt forbruk for alle eiendommer som er tilknyttet offentlig vann og/eller avløp. Samtidig foreslås det at nye vannmålere skal eies av kommunen og som hovedregel være digitale med mulighet for fjernavlesning.

I dag eies vannmålerne av abonnentene. Krav om vannmåler gjelder for nærings- og landbrukseiendommer samt nyetablerte boligeiendommer. Om lag 43 prosent av boligeiendommene, tilsvarende cirka 3 200 eiendommer, har ikke vannmåler og betaler gebyr etter stipulert forbruk.

Når abonnentene selv eier vannmålerne, har kommunen begrenset oversikt over målernes alder, tekniske standard, tilstand og behov for utskifting. Manuell avlesning medfører også arbeid med innhenting og kontroll av målerstander, purring ved manglende avlesning og korrigering av feil i gebyrgrunnlaget.

3. Krav om vannmåler og målt forbruk

Kommunen foreslår at alle eiendommer som er tilknyttet offentlig vann og/eller avløp, skal ha vannmåler, og at vann- og avløpsgebyret skal beregnes etter registrert forbruk.

Overgangen fra stipulert til målt forbruk kan påvirke gebyret for den enkelte abonnent. Noen kan få høyere gebyr, mens andre kan få lavere gebyr dersom det faktiske forbruket avviker fra dagens beregningsgrunnlag.

Kommunen foreslår at kravet innføres trinnvis og samordnes med utrullingen av nye kommunale vannmålere.

4. Kommunalt eierskap og overgang fra private målere

Etter dagens ordning anskaffer, eier og bekoster abonnenten vannmåleren. Kommunen foreslår at nye vannmålere som installeres som en del av den nye ordningen, skal eies av kommunen.

Kommunalt eierskap vil gjøre det mulig å fastsette en felles teknisk standard, føre samlet oversikt over målerne og planlegge kontroll og utskifting. Kommunens ansvar for vannmåleren begynner først når en kommunal måler er installert.

Eksisterende private vannmålere skal fortsatt være abonnentenes eiendom. Kommunen overtar ikke de private målerne og gir ikke kompensasjon når disse senere erstattes med kommunale målere.

Etter forslaget skal alle abonnenter på sikt omfattes av den kommunale ordningen. Det betyr ikke at alle eksisterende private målere må skiftes ut samtidig. Nyere og velfungerende private målere kan benyttes fram til den aktuelle eiendommen inngår i kommunens utrullingsplan.

Abonnenter kan fram til den kommunale utrullingen installere privat vannmåler på eget initiativ. De må da være oppmerksomme på at måleren kan bli erstattet av en kommunal måler før den har nådd forventet levetid, uten økonomisk kompensasjon.

5. Trinnvis utrulling

Stjørdal kommune har cirka 9 000 abonnenter tilknyttet offentlig vann og/eller avløp. Det endelige antallet målepunkter som omfattes av ordningen, må kartlegges nærmere. Innføringen av kommunale vannmålere vil være et omfattende prosjekt som må gjennomføres over flere år.

Eiendommer uten vannmåler skal være en hovedprioritet i den første delen av utrullingen. Dette gjelder i hovedsak eksisterende boligeiendommer som i dag betaler gebyr etter stipulert forbruk.

Kommunen må samtidig sørge for at vannmålere som brukes som grunnlag for beregning av gebyr, har tilfredsstillende målekvalitet. Målere som har passert anbefalt levetid, har registrerte feil eller av andre grunner har usikker målekvalitet, kan derfor også bli prioritert for kontroll eller utskifting.

Den nærmere prioriteringen og rekkefølgen kan ikke fastsettes før kommunen har valgt målerteknologi, kommunikasjonsløsning og gjennomføringsmodell. Utrullingen vil blant annet avhenge av:

- kommunikasjonsløsning og geografisk dekning
- målernes alder, tilstand og målekvalitet
- vannforbruk og behovet for bedre oversikt over store forbrukere

- leverings- og rørleggerkapasitet
- kommunens administrative kapasitet
- kostnadene ved områdevis installasjon og utskifting

Nyere og velfungerende private målere kan inngå i en senere fase. Områdevis utskifting kan være aktuelt dersom dette gir lavere kostnader, mindre kjøring eller bedre teknisk effekt. Dette kan også innebære at enkelte nyere målere skiftes tidligere dersom det samlet sett gir en mer effektiv gjennomføring.

Før en kommunal måler kan installeres, må målerplassen være tilgjengelig og oppfylle gjeldende krav i lov og forskrift samt kommunens tekniske krav. Enkelte abonnenter kan få behov for å bygge om eller tilpasse eksisterende installasjoner.

Kravene til målerplassen og grensen mellom kommunens og abonnentens ansvar skal beskrives i gebyrforskriften, abonnementsvilkårene, kommunens norm for vannmålerinstallasjoner og informasjonen til abonnentene før ordningen tas i bruk.

6. Vannmålerleie og kostnader

Kommunen foreslår at abonnenter som får installert kommunal vannmåler, skal betale en årlig vannmålerleie.

Leien er ikke en avbetaling på én bestemt måler. Den skal dekke nødvendige kostnader ved den samlede kommunale vannmålerordningen, blant annet anskaffelse og montering av måleren, kommunikasjon, programvare, systemintegrasjoner, administrasjon, drift, vedlikehold og framtidig utskifting.

Når en kommunal måler har nådd forventet levetid eller må skiftes ut av andre grunner, skal kommunen sørge for en ny måler. Vannmålerleien vil derfor være en løpende del av ordningen og faller ikke bort når den første måleren er regnskapsmessig avskrevet.

I forslaget til gebyrregulativ for 2027 er det, med forbehold om endelig politisk vedtak om den nye vannmålerordningen, lagt inn en foreløpig årlig vannmålerleie på 600 kroner per standard kommunal vannmåler. Satsen skal bare gjelde for abonnenter som har fått installert kommunal vannmåler.

Den langsiktige størrelsen på vannmålerleien er ikke fastsatt. Den vil avhenge av valgt målerteknologi, kommunikasjonsløsning, gjennomføringsmodell, antall målere og kostnadene ved å administrere og drifte ordningen. Satsen skal vurderes på nytt når pilotprosjektet og anskaffelsen har gitt kommunen et sikrere kostnadsgrunnlag.

Vannmålerleien skal beregnes etter selvkostprinsippet og fastsettes gjennom kommunens ordinære budsjett- og gebyrprosesser.

Før en kommunal måler kan installeres, må den private målerplassen oppfylle gjeldende krav i lov og forskrift samt kommunens tekniske krav. Kostnader til nødvendig ombygging eller tilrettelegging av målerplassen vil som hovedregel være abonnentens ansvar.

Foreløpige kostnadsberegninger og eksempler fra andre kommuner omtales i et eget vedlegg til saken.

7. Digitale vannmålere og personvern

Kommunen foreslår at nye kommunale vannmålere som hovedregel skal være digitale og legge til rette for fjernavlesning. Dette kan redusere behovet for manuell avlesning og purring, gi færre feil i gebyrgrunnlaget og bidra til tidligere oppdagelse av lekkasjer og unormalt vannforbruk.

Vannforbruksdata fra husholdninger kan være personopplysninger fordi detaljerte data kan si noe om aktivitet og bruksmønster i boligen.

Før løsningen tas i bruk, skal kommunen avklare og dokumentere behandlingsgrunnlaget for de ulike formålene. Kommunen skal også fastsette hvilke opplysninger som er nødvendige, hvor ofte data skal samles inn, hvor lenge opplysningene skal lagres og hvem som skal ha tilgang.

Ved valg og anskaffelse av løsning skal kommunen stille krav til innebygd personvern, sikker overføring, tilgangsstyring, lagring og sletting.

Abonnentene skal få tydelig informasjon om hvilke opplysninger som samles inn, hvor ofte de registreres, hva de brukes til, hvem som har tilgang, og hvor lenge opplysningene lagres.

8. Pilotprosjekt

Før full utrulling foreslår kommunen å gjennomføre et avgrenset pilotprosjekt med et variert utvalg av bygg, abonnenter og installasjonsforhold. Piloten kan gjennomføres helt eller delvis i kommunale bygg.

Nedenfor følger et foreløpig forslag til mandat for pilotprosjektet. Høringsinnspillene skal vurderes før endelig mandat legges fram for politisk behandling.

Pilotprosjektet skal:

- teste vannmålere, kommunikasjonsløsning, fjernavlesning og overføring av data til kommunens systemer
- kartlegge tidsbruk, kostnader og praktiske utfordringer ved installasjon
- kartlegge behovet for tilpasning av eksisterende målerplasser
- avklare ressursbehov og arbeidsdeling mellom kommunen, leverandører, rørleggere og abonnenter

- vurdere datakvalitet, lekkasjevarsling, personvern og informasjonssikkerhet
- gi erfaringstall som grunnlag for beregning av vannmålerleie, årlig installasjonskapasitet og samlet gjennomføringstid

Flere kommuner, blant annet Hvaler, Skiptvet og Ringsaker, har gjennomført avgrensede pilotprosjekter før videre utrulling av digitale vannmålere. Pilotene har blant annet vært brukt til å teste kommunikasjon, dataoverføring, installasjon, lekkasjevarsling og praktisk drift.

Det finnes få offentlig tilgjengelige evalueringsrapporter fra pilotprosjektene. Løsningene er også gjennomført på ulike tidspunkt og med ulike målere, kommunikasjonsløsninger og gjennomføringsmodeller. Erfaringene og kostnadene er derfor ikke direkte sammenlignbare med forholdene i Stjørdal.

Kommunens eget pilotprosjekt skal gi lokale erfaringstall. Resultatene skal dokumenteres og brukes som grunnlag for valg av løsning, anskaffelse, kostnadsberegning og en samlet plan for videre utrulling.

9. Dette ønsker kommunen høringsinnspill på

Kommunen ønsker særlig innspill til:

1. **Overgangen fra private til kommunale vannmålere**, blant annet at private målere fortsatt skal tilhøre abonnenten fram til de erstattes, og at kommunen ikke gir kompensasjon ved utskifting.
2. **Prioriteringen ved trinnvis utrulling**, herunder hvordan kommunen bør prioritere mellom eiendommer uten vannmåler, målere med usikker målekvalitet og andre eksisterende private målere. Kommunen ønsker også innspill til hvilke hensyn som bør tas ved den videre prioriteringen.
3. **Ordningen med en løpende årlig vannmålerleie**, og hvilke økonomiske forhold kommunen bør ta hensyn til ved utformingen av ordningen.
4. **Praktiske forhold ved installasjonen**, blant annet varsling, tilgang til eiendommen, tidspunkt for montering og abonnentens ansvar for nødvendig tilrettelegging eller ombygging av målerplassen.
5. **Forslaget til mandat for pilotprosjektet**, og om det er andre forhold kommunen bør undersøke før full utrulling.
6. **Andre forhold** som er viktige for abonnentene ved innføringen av krav om vannmåler for alle og overgangen til kommunalt eide digitale vannmålere.

Tekniske spørsmål om valg av måler, kommunikasjonsløsning, systemintegrasjoner og konkret installasjonskapasitet skal i hovedsak avklares gjennom pilotprosjektet og den etterfølgende anskaffelsen.

10. Innsending av høringsuttalelse

Høringsuttalelser sendes til Stjørdal kommune innen **[dato]**.

Uttalelsen kan sendes gjennom **[høringsportal/e-post/postadresse]**. Merk uttalelsen med **«Høring – ny vannmålerordning»**.

Alle kan gi høringsuttalelse. Innspillene vil bli vurdert før saken legges fram for endelig politisk behandling.